

Sygn. akt V CK 35/05

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 lipca 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Kwaśniewski (przewodniczący)

SSN Maria Grzelka (sprawozdawca)

SSN Tadeusz Żyznowski

w sprawie z powództwa A. M.

przeciwko (...) Zakładowi Ubezpieczeń S.A. w W.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 28 lipca 2005 r., kasacji powódki od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 30 września 2004 r., sygn. akt I ACa (...),

oddala kasację.

Uzasadnienie

Powódka wystąpiła z roszczeniami odszkodowawczymi w związku ze śmiercią córki S. S., która zginęła w wypadku samochodowym. Sąd Okręgowy w G. OZ w R. wyrokiem z dnia 3 lutego 2004 r. zasądził od pozwanego ubezpieczyciela na rzecz powódki m.in. kwotę 30.000,- złotych z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej powódki. Sąd ustalił, że powódka w chwili śmierci córki nie pracowała zarobkowo, opiekowała się niepełnosprawnym drugim dzieckiem, często chorowała z uwagi na uszkodzenie mięśnia sercowego, pozostawała wraz z dziećmi we wspólnocie rodzinnej i

gospodarczej ze swoim bratem, który po rodzicach objął gospodarstwo rolne, uzyskiwała środki finansowe z alimentów w kwocie 417,- zł miesięcznie plus 3 t. węgla przyznanych na rzecz córki S. i z alimentów w wysokości 270,- zł miesięcznie zasądzonych na rzecz młodszego dziecka, korzystała z pomocy Zmarłej w pracach domowych, załatwianiu sprawunków i sprawowaniu opieki nad niepełnosprawnym synem. Ponadto, Sąd pierwszej instancji ustalił, że córka stron w chwili wypadku miała 19 lat, nie pracowała i nie uczyła się, ukończyła szkołę podstawową jako przeciętna uczennica, powtarzała w tej szkole jedną z ostatnich klas, a naukę w szkole zawodowej kilka miesięcy wcześniej przerwała i została skreślona z listy uczniów. Miała zamiar od najbliższego roku szkolnego podjąć naukę w liceum wieczorowym, zdawała sobie sprawę z tego, że z uwagi na chorą i nie posiadającą własnych środków utrzymania matkę oraz chorego brata na niej w przyszłości będzie spoczywał ciężar utrzymania rodziny. Przed wypadkiem, w czerwcu, ustalone zostało wyrokiem sądowym wygaśnięcie obowiązku alimentacyjnego ojca Zmarłej w stosunku do niej, ale córka powódki po podjęciu nauki zamierzała ubiegać się ponownie o alimenty. Sąd Rejonowy przyjął, że w związku ze śmiercią córki powódka utraciła szansę na pomoc i wsparcie finansowe w przyszłości w stopniu uzasadniającym ocenę, że kwota odszkodowania z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej powódki powinna wynieść 50.000,- złotych, a nie jedynie 20.000,- zł, jak to uznał pozwany ubezpieczyciel w postępowaniu przedsądowym, w związku z czym, z tego tytułu Sąd zasądził od pozwanego kwotę 30.000,- złotych. Ustalając wysokość w/w odszkodowania Sąd Rejonowy miał też na uwadze poczucie krzywdy i osamotnienia u powódki.

Sąd Apelacyjny zaskarżonym wyrokiem uwzględnił częściowo apelację pozwanego i obniżył wysokość odszkodowania do kwoty 10.000,- złotych uznając, że sytuacja powódki usprawiedliwiała przyjęcie, iż z tytułu znacznego pogorszenia jej sytuacji życiowej adekwatna była kwota 30.000,- złotych. Sąd Okręgowy wskazał, że odszkodowanie przewidziane w art. 446 § 3 k.c. nie może obejmować szkody niematerialnej w postaci przeżyć psychicznych z powodu utraty osoby bliskiej, natomiast szkoda materialna wyrażająca się w utracie szansy na pomoc finansową ze strony zmarłej osoby bliskiej w okolicznościach rozpoznawanej sprawy nie mogła być przyjęta w stosunkowo wysokiej kwocie 50.000,- zł w sytuacji, gdy przed wypadkiem córka powódki nie pracowała i nie uczyła się i nie pomagała finansowo matce, w związku z czym, zważywszy na jej dotychczasowe osiągnięcia w nauce, prognozowanie co do jej przyszłych możliwości zarobkowych powinno obejmować wartości znikome.

W kasacji powódka zarzuciła temu wyrokowi naruszenie art. 446 § 3 k.p.c. przez jego błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że przyznane powódce odszkodowanie jest nieadekwatne do sytuacji powódki. Podniosła, że przy braku ścisłych kryteriów zasądzenia odszkodowania z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej po śmierci osoby bliskiej Sąd Okręgowy byłby władny obniżyć kwotę z tego tytułu zasądzoną przez Sąd pierwszej instancji gdyby ta kwota była rażąco wygórowana, co w rozpoznawanej sprawie nie miało miejsca. Wnosiła o zmianę wyroku przez oddalenie apelacji pozwanego w całości.

Sąd Najwyższy uznał, że kasacja nie jest usprawiedliwiona. Wbrew stanowisku skarżącej oceniona przez Sąd Rejonowy na 50.000,- złotych kwota należnego powódce odszkodowania przewidzianego w art. 446 § 3 k.c. była w okolicznościach niniejszej sprawy rażąco nieadekwatna do stopnia pogorszenia się sytuacji życiowej powódki w związku ze śmiercią córki. Niezależnie od błędnego uwzględnienia przez Sąd Rejonowy przeżyć psychicznych powódki jako wpływających na wysokość odszkodowania mimo, że te bolesne przeżycia nie skutkowały szkodą materialną po stronie powódki, uszło uwagi Sądu Rejonowego, że pogorszenie sytuacji życiowej powódki wyrażało się tylko w utracie szansy na finansowe wsparcie ze strony Zmarłej, na które powódka liczyła. Choć rysowało się ono realnie co do zasady, to zarówno co do okresu, kiedy by w przyszłości mogło nastąpić, jak i co do rozmiarów finansowej pomocy świadczonej przez Zmarłą brak było urealnienia powództwa w stopniu zasługującym na przyznanie powódce dodatkowo 30.000,- złotych. Nie sposób było nie dostrzec, że przed wypadkiem córka powódki nie tylko nie podejmowała działań mających przynieść środki finansowe rodzinie, ale swoim zachowaniem spowodowała utratę środków finansowych przeznaczonych na jej własne utrzymanie. Postawa życiowa Zmarłej nie stwarzała podstaw do przyjęcia, że w przyszłości dostarczałaby matce wsparcia materialnego zasługującego na wyrażenie go kwotą 50.000,-. Ocenił to trafnie Sąd Okręgowy w zaskarżonym wyroku.

Z przedstawionych względów Sąd Najwyższy oddalił kasację (art. 393¹² k.p.c. w brzmieniu sprzed zmiany wprowadzonej ustawą z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego...(-) Dz. U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98 – art. 3 tej ustawy).

Sąd Najwyższy nie przyznał pełnomocnikowi powódki ze Skarbu Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej w postępowaniu kasacyjnym z urzędu ponieważ wniosek co do kosztów za instancję kasacyjną nie spełnia wymogów przewidzianych w

§ 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie ... (-) Dz. U. 163, poz. 1348 ze zm.).